

Webbloggende politici en bestuurders.

Inleiding

Steeds meer mensen houden op internet een dagboek bij, een weblog. Ook onder politici en bestuurders neemt het fenomeen van een verslag van dagelijkse bezigheden op internet toe.¹ Voor politici is een weblog een ideaal middel voor een debat over hun standpunten met lezers. Voor burgers is een weblog een ideaal medium om een kijkje te kunnen nemen in de keuken van het openbaar bestuur en in het leven van een bestuurder of een politicus. Ook is dit voor veel mensen een eenvoudig en laagdrempelig middel om met de bestuurder te communiceren. Maar hoe valt dit in te passen in de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb)? En zijn deze twee wetten eigenlijk wel van toepassing?

Zijn de Awb en de Wob van toepassing?

De Awb is van toepassing op handelingen van bestuursorganen, en dan met name besluiten. In de Wob wordt voor het begrip bestuursorgaan aangesloten bij de Awb. Allereerst is daarom van belang of een webloggende bestuurder of politicus een bestuursorgaan bemenst. Voor bestuursorganen die worden bemenst door één persoon zoals een webloggende burgemeester of minister, hangt de beantwoording van deze vraag ervan af of de weblogger zijn weblog bijhoudt als privépersoon of als bestuurder. Vaak zal het weblog een mengeling hiervan zijn. Een duidelijke aanwijzing voor een antwoord lijkt mij de wijze waarop het weblog wordt 'gehost' en de naam van het weblog. Is het weblog te bereiken via de website van bijvoorbeeld het ministerie, zoals het weblog van minister Zalm, te bereiken via www.minfin.nl, of via de website van de gemeente zoals het weblog van de burgemeester van Naarden, www.burgemeesternaarden.nl, waarnaar kan worden doorgeklikt via www.naarden.nl.

Toch zegt dit niet alles. Het weblog van wethouder Smink van Groningen is niet bereikbaar via de website van de gemeente Groningen maar via www.dsg.nl/logs.ws. Maar gezien de inhoud van het weblog meen ik toch dat hij het voornamelijk bijhoudt als bestuurder en niet als privépersoon. Op het weblog presenteert hij zich ook nadrukkelijk als wethouder. Om te bepalen of het weblog wordt bijgehouden door een bestuurder of door een privépersoon, is dus niet alleen van belang waar het weblog wordt gehost en de naam van het weblog, maar ook de inhoud ervan.

Zowel de weblog van minister Zalm als die van burgemeester Rehwinkel van Naarden, worden door de bestuurder bijgehouden. Alles wat de minister of de burgemeester hierop schrijven, schrijven zij als bestuursorgaan en niet als privépersoon. Op hun stukjes zijn dus de Awb en de Wob van toepassing.

Lastiger is deze vraag te beantwoorden voor bestuurders die deel uit maken van een collegiaal bestuursorgaan. Handelt een webloggende wethouder namens het college van BenW? Dat zou kunnen, voor zover hij weblogt over zaken die deel uit maken van zijn portefeuille en zeker als hij daarvoor ook wethoudersmandaat gekregen heeft, afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

Hoe zit het dan met webloggende volksvertegenwoordigers? Voor deze categorie is de vraag eenvoudiger te beantwoorden. Ingevolge art. 1:1, tweede lid, onder b, Awb, zijn de

¹ Zie voor een overzicht van politieke weblogs www.destemvan.nl

beide kamers van de Staten-Generaal uitgezonderd van het bestuursorgaan-begrip uit de Awb. Webbloggende kamerleden hebben dan ook niks met de Awb te maken. Van andere webloggende volksvertegenwoordigers, zoals raadsleden of statenleden, kan moeilijk worden volgehouden dat hun handelen het handelen van gemeenteraad of provinciale staten is. Webbloggende volksvertegenwoordigers hebben dan ook als webloggers niks met de Awb en de Wob te maken.

Consequenties op grond van de Awb

Handelt de webloggende bestuurder als bestuursorgaan, dan zijn hoofdstuk 2, de afdelingen 3.2 tot en met 3.5 (geclausuleerd) en hoofdstuk 9 Awb van toepassing. Dit houdt in dat bijvoorbeeld de doorzendverplichting van art. 2:3 Awb van toepassing is. Een berichtje dat door een lezer op het weblog geplaatst wordt, maar dat onder de bevoegdheid van een ander bestuursorgaan valt, moet dan op grond van dit artikel worden doorgezonden. Ook vallen de uitlatingen van de bestuurder op het weblog onder de reikwijdte van de klachtenregeling uit hoofdstuk 9 van de Awb. Teksten op een weblog, zowel van een bestuurder als van iemand die daarop reageert, worden als schriftelijk aangemerkt. Met een bericht van een bezoeker van een weblog moet daarom op gelijke wijze worden omgegaan als met een conventionele, papieren brief. Het verwijderen door een bestuurder van een hem onwelgevallig bericht is te vergelijken met het weggooien van een brief van een burger.

Consequenties op grond van de Wob

De Wob is van toepassing op bestuurlijke informatie. De begripsomschrijving in art. 1 onder b verstaat hieronder het beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering daarvan. Een webloggende burgemeester of minister die op zijn weblog vertelt over zijn bezigheden die te maken hebben met de publieke taak die hij uitvoert, geeft informatie over (de voorbereiding van) het beleid van het bestuursorgaan minister of burgemeester. Een vraag die een bezoeker van een weblog stelt aan de bestuurder, kan een verzoek om informatie als bedoeld in art. 3 van de Wob zijn. Art. 3 Wob geeft aan dat het moet gaan om een verzoek om informatie die is neergelegd in documenten. Op het moment echter dat het bestuursorgaan op een weblog bestuurlijke informatie verstrekt, creëert hij een document. Want blijkens art. 1, aanhef en onder a, Wob wordt onder document verstaan een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat. De berichten van het webloggende bestuursorgaan zijn documenten die bestuurlijke informatie bevatten, en die vervolgens weer opgevraagd kunnen worden.

Stel dat een bezoeker van een weblog om bestuurlijke informatie vraagt, die te maken heeft met de publieke taak die de webloggende bestuurder uitoefent en die in documenten is neergelegd, en deze verzoeker geeft aan dat hij graag via het weblog antwoord wil op zijn vraag. Art. 2:15 Awb geeft aan dat een bericht elektronisch naar een bestuursorgaan kan worden verzonden voor zover het bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is geopend. Een burgemeester die een weblog opent en daarop de mogelijkheid creëert voor bezoekers om te reageren en zelf ook ingaat op vragen die bezoekers stellen, maakt mijns inziens ex art. 2:15 Awb kenbaar dat het mogelijk is om via de elektronische weg te communiceren en vragen te stellen. Verzoeken om informatie die via deze weg bij het bestuursorgaan binnenkomen, moeten dan ook door de bestuurder in behandeling

worden genomen. Het antwoord van de bestuurder is dan een beslissing in de zin van art. 5 Wob, die onder het besluitbegrip van de Awb valt en waartegen bezwaar en beroep open staat. En als het een verzoek betreft dat niet onder de taak van het bestuursorgaan valt, zal deze het verzoek om informatie op grond van art. 4 Wob moeten doorsturen naar het wel bevoegde bestuursorgaan.

Het bewaren van berichten

Dan is er ook nog de vraag hoe lang de berichten die op een weblog staan, bewaard moeten blijven. Zijn de reacties van bezoekers van weblogs te beschouwen als informatie die bij bestuursorganen berust, en die vervolgens weer met een beroep op de Wob zouden kunnen worden opgevraagd? Zolang de reactie nog op het weblog staat, is er geen probleem. Iedereen kan de reactie dan opvragen en lezen. Of normaal gesproken brieven van burgers onder de Wob vallen is afhankelijk van de inhoud van de brief en de bedoeling van de afzender en dit zal voor reacties op een weblog niet anders zijn. De plicht die bestuursorganen op grond van art. 3 van de Archiefwet hebben om bescheiden te bewaren geldt ook voor moderne informatiedragers. Indien er informatie op het weblog staat, die als zij op papier had gestaan, op grond van de Archiefwet bewaard had moeten worden, moet deze op gelijke voet bewaard en gearchiveerd worden.

Conclusie

Het toenemende gebruik van weblogs door bestuurders en politici is een ontwikkeling die gezien de vele hits op deze weblogs in een behoefte voorziet. Webloggende politici en bestuurders die een bestuursorgaan in de zin van de Awb bemensen zullen zich echter als ze een weblog beginnen, moeten afvragen waarvoor en hoe ze het willen gebruiken; krijgen bezoekers de mogelijkheid te reageren, hoe wordt met reacties omgegaan, welke reacties worden beantwoord en worden de berichten op het weblog bewaard. Dit kan dan op het weblog aangegeven worden, zodat duidelijk is welke rechtsverhouding tussen het webloggende bestuursorgaan en de internettende burger wordt beoogd.